

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 9 mars 1909, kl. 4 e. m.

Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att uppbördsprovisionen vid indrifning af krono- och kommunalutskylder m. m. måtte oafkortad tillkomma den, som i sista hand verkställer indrifningen.

Uti en inom Andra Kammararen afgifven, till utskottets behandling *Motionerna.* hänvisad motion n:o 12 har herr Bernh. Eriksson i Grängesberg, med instämmande af fyra utaf kammararens ledamöter, hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att uppbördsprovision vid indrifning af krono- och kommunalutskylder äfvensom af sådana utskylder och afgifter eller sammanskott af menigheter, som enligt gifna stadganden skola uppbäras och redovisas af den, som uppbörden af utskylder till kronan tillkommer, må oafkortad tillkomma den, som i sista hand verkställer indrifningen.

Till stöd för denna hemställan har motionären anført följande:

»Vid indrifning af restutskylder tillerkänner uppbördsreglementet och kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet indrifningsman en uppbördsprovision af tre procent.

Af förordningarna framgår, att, då kronofogde själf verkställer indrifning af krono- och kommunalutskylder, han är berättigad åtnjuta hela uppbördsprovisionen; och att, då fjärdingsman verkställer indrifningen, denne åtnjuter hälften och kronofogde andra hälften af samma provision.

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 6 Häft. (N:o 6) 1

På landsbygden verkställes i regel indrifning af restutskylder af fjärdingsman genom personligt besök hos den skattskyldige. Stora svårigheter möta honom ofta vid fullgörande af detta uppdrag. I Norrland och Dalarna kan en fjärdingsman få uppoffra hela dagen för att kunna nå en enda aflägsen boende resterande.

Träffas denne då icke hemma eller är utan medel, kan besöket få upprepas två eller flera gånger, innan skatten erlagts.

Skattebeloppet, som det gäller, kan vara högst obetydligt och lämna endast några ören i uppbördsprovision. I regel betala de större skattdragarne sin skatt vid uppbördsstämman, endast de mindre, de fattigaste, bli på restans. En fjärdingsman inom vidsträckta, folkfattiga distrikt får ofta uppoffra större delen af sin tid under vintern för att verkställa indrifning af utskylder. Och ändå kan totalbeloppet af uppbördsprovisionen uppgå till endast några tiotal kronor. Af detta belopp skall han sedan med hälften dela med sig åt kronofogden.

Denna delning kunde ha något skäl för sig, då kronofogdar och länsmän hade ringa aflöning.

Sedan nu de fått jämförelsevis goda löner, synes mig uppbördsprovisionen oafkortad böra tillfalla den, som i sista hand verkställer indrifningen.

För en sådan anordning uttalade sig Riksdagen redan 1884 med anledning af motion af herr P. Pehrson i Törneryd. Samma uppfattning synes ha delats af Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskott 1904, då det säger, 'att enligt utskottets förmenande väl kunde ifrågasättas att låta den, som i sista hand verkställer indrifningen, komma i åtnjutande af hela uppbördsprovisionen'.

Som nu förhållandet är, måste kommunerna med ganska afsevärda belopp aflöna sina fjärdingsmän.

Samma förhållande torde nog komma att äga rum, äfven om de få hela uppbördsprovisionen, men den rättvisan blir dock genomförd, att den, som får utföra det ojämförligt drygaste arbetet, får den ersättning, som utfaller, om den ock är ringa.»

Med åberopande af förestående motivering har herr Eriksson i en likaledes till utskottets behandling hänvisad motion n:o 197 hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att uppbördsprovision vid indrifning af församlingsafgifter till prästerskapet och vägskattemedel, som ej uppbäras i samband med kronouppbörden, må oafkortad tillkomma den, som i sista hand verkställer indrifningen.

I 17 § af det för landet och städerna med undantag af Stockholm ^{Gällande be-} gällande uppbördsreglementet den 10 maj 1895 stadgas, att skattskyldig, ^{stämmelser} ^{i ämnet.} hvilken underlåter att inbetala sina utskylder i föreskrifven tid och ordning, skall till den, som verkställer indrifningen, utgifva ersättning därför, beräknad efter tre öre för hvarje full krona af debetsedelns slutsumma, dock ej med mindre än tio öre eller mera än fem kronor.

Då nämnda reglemente har afscende å dels de inom de särskilda fögderierna och städerna förekommande årliga utskylder och afgifter till kronan och dels sådana utskylder och afgifter eller sammanskott af menigheter, som enligt gifna stadganden skola uppbäras och redovisas af dem, som uppbörden af utskylderna till kronan åligger, utgår den i reglementet bestämda indrifningsavgiften å restantier af såväl kronoutskylder och andra afgälder till kronan, såsom arrendemedel och annuiteter å odlingslån och egnahemslån m. m., som ock landstingsskatt, bidrag till skjutsentreprenaden, vägskatt, i den mån denna icke, på sätt nedan förmåles, indrifves lika med kommunalutskylder, riddarhusavgifter och afgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter m. m.

Enligt 70 § af kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet åligger det kronofogde att indrifva resterande kommunalutskylder; och äger han därvid att såsom uppbördsprovision jämväl uttaga hos den restskyldige tre procent af det resterande beloppet.

Uti 63 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet föreskrifves, att i händelse de väghållningsskyldiga besluta, att uppbörd af vägskatten skall öfverlämnas åt kommunalnämnd, gäller i fråga om indrifning af restantier i tillämpliga delar hvad om kommunalutskylder finnes stadgadt.

Jämlikt 70 § af kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad har magistraten att låta uttaga oguldna stadsutskylder; och må vid indrifvandet af sådana medel därutöfver hos den restskyldige uttagas tre procent af det resterande beloppet.

I 11 § af kungl. förordningen den 11 juli 1862 angående allmänt ordnande af prästerskapets inkomster efter dess genom kungl. förordningen den 28 maj 1897 förändrade lydelse föreskrifves, att vederbörande kronofogde på landet och utmättningsman i stad hafva att lämna handräckning till indrifvande af resterande afgifter till prästerskapet, och att vid indrifvandet af dessa medel skall i fråga om vederbörandes rätt till uppbördsprovision gälla hvad beträffande kommunalutskylder i sådant afseende är eller varder bestämdt.

Hvad angår Stockholm, stadgas i 12 § af det för uppbördsverket i nämnda stad den 23 juli 1908 fastställda reglemente, att skattskyldig, som underlåter att vid kronouppbördsstämma betala då förfallna utskylder (kronoutskylderna jämte den personliga afgiften till prästerskapets aflöning), skall påföras ersättning för utsökningskostnaden, hvilken ersättning beräknas efter tre öre å hvarje krona af debetsedelns slutsumma till och med femton kronor, dock ej mindre än tio öre, och efter sex öre för hvarje krona, då slutsumman öfverstiger femton kronor. Denna för uraktlåten betalning stadgade afgift, hvilken tillfaller stadskassan, utgår dock ej, därest utskylderna blifvit uttagna annorstädes än i Stockholm, utan länder i sådant fall till efterrättelse hvad i allmänna uppbördsreglementet föreskrifves. Vid indrifning af de å kommunaluppbördsstämma förfallna utskylder (andra församlingsavgifter än den personliga afgiften till prästerskapets aflöning äfvensom kommunalskatten) gäller, att hos den restskyldige såsom ersättning för utsökningskostnaden uttagas tre öre å hvarje krona af de resterande utskyldernas belopp, hvilken ersättning, då indrifningen sker i Stockholm, skall ingå till stadskassan, men eljest tillfalla den, som verkställer indrifningen.

Enligt kungl. förordningen den 12 juli 1878 angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m. åligger det, då utmätning skall ske för indrifning af utskylder och avgifter af nu ifrågavarande slag, på landet kronofogde och i stad stadsfogde eller, där stadsfogde icke finnes, magistrat att förrätta utmätningen. Kronofogde äger emellertid under egen ansvarighet för redovisningen och för skada, som kan följa af utmätningmannens fel eller försummelse, samt med vissa inskränkningar rörande försäljning af utmätt egendom och fördelning af köpeskillingen därför att uppdraga åt länsman eller annan, som af Konungens befallningshafvande är antagen, att verkställa indrifningen; och må under samma ansvarighet kronofogde eller länsman uppdraga åt fjärdingsman att förrätta utmätning af lös egendom. Stadsfogde eller i stad, där stadsfogde ej finnes, magistrat äger att under enahanda ansvarighet uppdraga åt exekutionsbetjante att förrätta sådan utmätning. Då fjärdingsman eller exekutionsbetjant förrättat utmätning, skall emellertid den, som anlitat honom därom, efter utmätningens verkställande med ärendet vidare förfara. För indrifningen åtnjuta ej kronofogde, stadsfogde eller magistrat annan ersättning än den andel i stämmobötor (genom kungl. kungörelsen den 20 maj 1887 ersatta, utom beträffande Stockholm, af indrifningsavgift utaf den i uppbördsreglementet af den 10 maj 1895 angifna storlek) eller andra avgifter för

underlåten likvid, som kan vara medgifven. Länsman, åt hvilken kronofogde uppdragit att indrifva kommunalutskylder eller församlingsavgifter till prästerskapet, äger, när han själf verkställer indrifningen, att för sålunda indrifna medel åtnjuta hälften af uppbördsprovisionen. Då utskylder eller avgifter af sistnämnda slag uttagits å annan ort, än där de debiterats, äger magistraten eller stadsfogden i den stad eller kronofogden i det fögderi, där desamma uttagits, uppbära stadgad uppbördsprovision eller annan afgift för underlåten likvid, dock att länsman eller fjärdingsmän äger åtnjuta hälften af uppbördsprovisionen eller indrifningsavgiften för medel, som blifvit af länsmannen eller fjärdingsmannen indrifna.

I instruktionen för fjärdingsmännen den 29 september 1899 är föreskrifvet, att det åligger fjärdingsman, när han därom af kronofogde eller länsman anlitas, att förrätta utmätning af lös egendom för indrifning af olikviderade kronouppbördsmedel och avgifter, som i sammanhang därmed debiteras och redovisas, samt kommunalutskylder och församlingsavgifter till prästerskapet, med rättighet att för sålunda indrifna medel åtnjuta hälften af uppbördsman tillkommande indrifningsavgift och uppbördsprovision.

Slutligen stadgas i kungl. kungörelsen den 22 oktober 1886 angående uppbörd af avgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter, att då på ömsesidighet grundad brand-, hagelskade- eller kreatursförsäkringsanstalt erhållit rätt att utan föregående utslag eller dom få avgifter, som delägare på landet i dylik anstalt icke i behörig tid erlægga, genom utmätning hos dem uttagna, skall i fråga om utmätningens verkställande lända till efterrättelse hvad i ofvannämnda förordning af den 12 juli 1878 är stadgad, dock att beträffande ersättningen denna skall utgå med tio procent å det restförda beloppet, likväl ej med mindre än femtio öre eller mera än fem kronor för hvarje förrättning, samt i de fall, då indrifningen icke verkställas af kronofogden, lika fördelas mellan kronofogden och den, som verkställer indrifningen.

Med den affattning, som motionärens hemställen erhållit, har densamma afseende jämväl å förhållandena i städerna. Den för uraktlåten betalning af ifrågavarande medel stadgade afgift disponeras på olika sätt i skilda städer. Medan densamma sålunda, på sätt förut angifvits, i Stockholm ingår till stadskassan, tillfaller den i andra städer vederbörande stadsfogde eller magistrat, därvid dock ej sällan för indrifningen anlitate

*Utskottets
yttrande.*

exekutionsbetjante tillförsäkrats del af afgiften. Då städerna själfva aflöna de tjänstemän, som hafva befattning med indrifningen, är det tydligt, att en bestämmelse af den i motionerna angifna innebörd icke kan för städernas vidkommande meddelas. Den af motionären anförda motiveringen utmärker ock, att det närmast varit förhållandena å landet, som af honom åsyftats. Utskottet anser sig fördenskull böra begränsa frågan att afse allenast landet.

Vid en sammanställning af förut återgifna bestämmelser framgår:

att då kronofogde själf verkställer indrifning af ifrågavarande restantier, han är berättigad att åtnjuta hela indrifningsavgiften eller uppbördsprovisionen;

att då fjärdingsman därtill anlitas, denne åtnjuter hälften och kronofogden andra hälften däraf;

samt att då länsman verkställer indrifning af kommunalutskylder, församlingsavgifter till prästerskap och resterande avgifter till ofvan omnämnda försäkringsanstalter, han och kronofogden äga att sig emellan lika fördela den därför stadgade uppbördsprovisionen.

Olika meningar hafva däremot yppats, huruvida länsman, då han verkställer indrifning af kronoutskylder och i samband därmed utgående avgifter, är berättigad till hela indrifningsavgiften eller blott hälften däraf.

Såsom regel gäller, att indrifningen af de utaf motionären åsyftad restantier af kronofogden uppdrages åt vederbörande länsman och af denne åt respektive fjärdingsmän. Undantagsvis anlitar kronofogden dock direkt vederbörande fjärdingsman, hvarförutom kronofogde och länsman under stundom, såsom då restbeloppen äro jämförelsevis stora, själfva ombesörja indrifningen. På sätt af den förut lämnade redogörelsen framgår, hafva ock kronofogde och länsman, som för indrifningens ombesörjande anlitat fjärdingsman, att, då utmätning af denne verkstälts, därefter vidtagna försäljnings- och andra åtgärder, som för ärendets slutförande erfordras.

Medan alltså själfva indrifningsåtgärderna hufvudsakligen utföras af fjärdingsmännen, påhvilas åter arbetet med upprättande af rest- och afkortningslängder samt skriftväxlingen till respektive myndigheter angående dem, som antingen afflyttat från uppbördsdistriktet utan att hafva behöringen erlagt sina utskylder eller ock befunnits sakna tillgång till deras gäldande, vederbörande kronofogde och, i den mån länsmännen af honom anlitas såsom mellanhänder, i väsentlig mån jämväl dessa.

I hvilken utsträckning indrifningen af ifrågavarande restantier verkställes af respektive kronofogdar, länsmän och fjärdingsmän, framgår i viss

mån af de utaf löneregleringskommittén från kronofogdar och länsmän infordrade uppgifter å storleken af deras extra inkomster i tjänsten för åren 1901—1904. En sammanställning af dessa uppgifter visar, att ersättningen för utmätning för allmänna utskylder och afgifter enligt kungl. förordningen den 12 juli 1878 varit i medeltal för nämnda år:

för 113 af landets 118 kronofogdar:

i 31 fall	ingen
» 38 »	högst 100 kronor
» 17 »	100—200 kronor
» 12 »	200—300 »
» 8 »	300—400 »
» 3 »	400—500 »
» 1 »	500—600 »
» 2 »	600—700 »
» 1 »	800—900 »

och för 504 af landets 517 länsmän:

i 375 fall	ingen
» 113 »	högst 100 kronor
» 12 »	100—200 »
» 3 »	200—300 »
» 1 »	600—700 »

För återstående 5 kronofogdar och 13 länsmän saknas uppgifter i förenämnda hänseende.

Af berörda uppgifter framgår vidare, att ifrågavarande ersättning utgjort i medeltal för hvarje af nämnda år för kronofogdarna omkring 12,750 kronor och för länsmännen omkring 5,700 kronor eller i genomsnitt för enhvar af de förra cirka 113 kronor och för enhvar af de senare 11 à 12 kronor.

Enligt hvad utskottet inhämtat, pläga emellertid ett stort antal kronofogdar, på sätt de lämnade sifferuppgifterna ock bestyrka, att till de fjärdingsmän, som anlitas för indrifningen, afstå sin hälft af indrifningsafgiften och uppbořdsprovisionen.

Angående dispositionen af den för indrifning utaf ifrågavarande restantier stadgade afgift hafva tid efter annan i afgifna motioner inom Riksdagen framställts förslag, hvilka delvis föranledt ändringar i dittills gällande föreskrifter.

Äfven det önskemål, som innefattas i nu förevarande motioner, har tidigare varit föremål för Riksdagens uttalande.

Sålunda yttrade sammansatta stats- och bevillningsutskottet vid 1884 års riksdag i ett af båda kamrarna bifallet utlåtande öfver en af herr P.

Pehrson i Törneryd då väckt motion, hvilken bland annat afsåg, att afgiften för uteblifven skattebetalning till staten skulle oafkortad anvisas till den, som hos den skattskyldige verkställde indrifningen: »Med afseende därpå, att de utskylder, hvarom nu är fråga, skola gäldas till staten, kan det icke vara en obillig fordran, att den, som verkställer berörda indrifning, därför erhåller ersättning i främsta rummet för de med indrifningen förenade kostnaderna samt därjämte äfven någon godtgörelse för besväret. — — I vidsträckta län, sådana som de flesta norrländska och åtskilliga andra, där i allmänhet jämväl fögderierna och socknarna äro stora, måste indrifningen vara förenad med högst betydliga kostnader, och vid sådant förhållande synes det vara ännu obilligare än eljest, att fjärdingsmannen eller annan, som faktiskt verkställer indrifningen, skall behöfva till vederbörande afstå någon del af den ringa inkomst, som stämmoböterna, d. v. s. den del af dem, som verkligen inflyter, kunna bereda.»

1903 års lagutskott åter yttrade i ett likaledes af båda kamrarna bifallet utlåtande öfver en då väckt motion om sådan ändring i 70 § af kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet, att däri omnämnda provision skulle tillfalla den utmätningsman, som verkställde indrifningen: »Äfven då kronofogde sätter annan i sitt ställe för själfva indrifningen, medför dock ifrågavarande uppbörd med åtföljande redovisning besvär jämväl för kronofogden, hvilken dessutom bär ansvaret för redovisning och för skada, som af utmätningsmans fel eller försummelse kan komma. Vid sådant förhållande synes det utskottet billigt, att kronofogden erhåller andel i uppbördsprovisionen; och äfven den nu stadgade grunden för provisionens fördelning mellan honom och utmätningsmannen är enligt utskottets uppfattning skälig och rättvis. Möjligen kan ju påvisas, att den andel af uppbördsprovisionen, som tillkommer fjärdingsman, på ett eller annat ställe blir så liten, att den ej motsvarar hans besvär, och att kommunen af sådan anledning måste lämna fjärdingsmannen högre lön än eljest behöft ifrågakomma, men om så ock skulle vara förhållandet, lärer sådant ej lämpligen böra afhjälpas genom att frångå kronofogden den andel i uppbördsprovisionen, som kan anses skäligen motsvara det ansvar och den redovisningsskyldighet, som åligger honom.»

I detta sammanhang må ock erinras, att bland de aflöningsvillkor, som förknippats med den år 1878 tillkomna, för kronofogdar och länsmän ännu gällande lönerreglering för vissa landsstatstjänstemän, upptagits den bestämmelse, att vissa uppräknade sportler fortfarande skulle komma att utgå, däribland »andel i böter för försummelse att i behörig tid erlægga påförda utskylder» samt »provisioner för uppbörd och redovisning af kommuners eller enskilda inrättningsars afgifter eller utaf medel af än mera enskild natur.»

Vidare må anmärkas, att löneregleringskommittén i sitt den 27 februari 1906 afgifna underdåniga betänkande angående reglering af löneförhållandena m. m. vid landsstaten ej funnit sig böra föreslå indragning eller inskränkning af ifrågavarande sportelförmåner, samt att kammarkollegium och statskontoret i sitt öfver samma betänkande den 9 februari 1907 afgifna underdåniga utlåtande uttalat sig för att kronofogde, såsom ansvarig för uppbörden af restantier, borde bibehållas vid andel i provisionen, äfven när han ej själf verkställde indrifningen, men att, då länsman af kronofogde anlätades för indrifning af restantier, för hvilka rätt till indrifningsavgift eller uppbördsprovision vore uppbördsman medgifven, nämnda avgift eller provision borde så fördelas, att kronofogden åtnjöte $\frac{1}{3}$ och länsmannen $\frac{2}{3}$ med skyldighet för länsmannen att till vederbörande fjärdingsman afstå denne tillförsäkrad andel däri.

Af Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års Riksdag n:o 37 inhämtas, att de under hösten 1908 för biträde inom civildepartementet med fögderiförvaltningens omorganisation tillkallade sakkunniga i en den 10 oktober 1908 aflämnad promemoria, som innefattar utredning, i hvad mån de nu till tjänstemännen vid landsstaten utgående sportler kunna indragas till statsverket eller upphöra att utgå, uttalat sig för bibehållande af de indrifningsavgifter för resterande kronoutskylder, kommunalutskylder, vägskattemedel, som ej uppbäras i sammanhang med kronouppbörden, och församlingsavgifter till prästerskapet, hvilka under olika namn utgå till kronofogdar och länsmän, då indrifning af dem jämlikt kungl. förordningen den 12 juli 1878 verkställles.

Då utskottet härefter öfvergår till att för egen del yttra sig öfver motionärens hemställan, yppar sig först det spørsmålet, huruvida ett afgörande i föreliggande ämne lämpligen bör träffas, innan frågan om fögderiförvaltningens omorganisation vunnit sin slutliga lösning.

Utskottet vill i detta hänseende erinra:

att fjolårets Riksdag afslog den af Kungl. Maj:t i berörda fråga då framlagda proposition, hvilken afsåg att, med bibehållande af kronofogde- och länsmansinstitutionerna, minska antalet sådana tjänstemän från respektive 118 och 516 till 108 och 486, samt beslöt att, utan ändring i dittillsvarande aflöningar åt dessa tjänstemän, anvisa nödiga medel för att bereda dem en tillfällig löneförbättring å respektive 600—800 och 1,000—1,300 kronor;

att den utgång, frågan sålunda erhöi, otvifvelaktigt berodde på det inom Riksdagen vid flera tillfällen uttalade önskemål om kronofogdetjänsternas indragande och kronofogdegöromålens öfverflyttande å länsmännen;

att den af Kungl. Maj:t i år framlagda proposition angående lönereg-

lering för fögderiförvaltningen utgår från, att kronofogde- och länsmansinstitutionerna skola i sina hufvuddrag bibehållas, men antalet kronofogdar ytterligare inskränkas till 84;

att enligt sistnämnda proposition utmätningssärendena i allmänhet skulle komma att skiljas från kronofogdarna för att läggas å länsmännen med eget ansvar, att länsmännen följaktligen skulle fungera såsom utmätningmän äfven beträffande indrifningen af de uppbördsrestantier och öfriga afgifter, som afses i kungl. förordningen den 12 juli 1878, med rätt för länsmännen, såsom nu, att på eget ansvar uppdraga åt fjärdingsmän att förrätta utmätning af lös egendom, att kronofogdarnas redogörareställning emellertid skulle bibehållas ej allenast beträffande kronoutskylder utan ock i fråga om indrifning af de å uppbördsstämma oguldna kommunalutskylder, vägskattemedel i det fall, att dessa lika med kommunalutskylder indrifvas och redovisas, samt församlingsavgifter till prästerskapet, och att kronofogdarna fördenskull skulle hafva att i hittills gällande ordning genom utmätningmän besörja indrifningen, kronofogdarna dock obetaget att, liksom länsmännen, omedelbart inom sitt fögderi anlita fjärdingsmän för indrifningen, i hvilket fall kronofogdarna skulle anses såsom utmätningmän och bära det med sådan ställning förenade ansvar;

samt att i två vid innevarande års Riksdag inom Andra Kammaren väckta, af sammanlagdt 42 kammarledamöter undertecknade motioner hemställt om afslag å denna Kungl. Maj:ts proposition och om förnyad pröfning af frågan om kronofogdetjänsternas indragning.

Vid öfvervägande af nu angifna spörsmål har utskottet kommit till den uppfattning, att för pröfning af det utaf motionären angifna önskemål ej erfordras, att frågan om fögderiförvaltningens omorganisation dessförinnan blifvit bragt till lösning. Oafsedt huruvida kronofogdeinstitutionen bibehålles eller icke och huru, i förra fallet, arbetsfördelningen mellan kronofogdar och länsmän kommer att ordnas, lärer ej någon tvekan råda därom, att fjärdingsmännen framgent såsom hittills få till hufvudsaklig del i sista hand ombesörja indrifningen af restantierna. De skäl, som nu tala för den ifrågasatta ändringen, torde ock komma att oförminskade kvarstå efter en kommande omorganisation.

Syftet med ifrågavarande indrifningsavgift och uppbördsprovision har utan tvifvel varit dels att förebygga, det allmänheten underlåte att i behörig tid betala sina utskylder och afgifter, och dels att bereda skälig godtgörelse för det med indrifningen förenade besvär. För att kunna fylla dessa ändamål vore en förhöjning af avgiften och provisionen säkerligen af behovet påkallad, men då en sådan förhöjning skulle komma att i främsta rummet

drabba dem, som af verklig oförmåga hindras att fullgöra sin betalningsskyldighet, torde betänkligheter däremot möta. Utskottet anser sig dock ej böra underlåta att i detta sammanhang påvisa olämpligheten af, att indrifningsafgiften beträffande kronoutsylder och de i samband därmed utgående afgifter är begränsad till ett belopp af fem kronor. Erfarenheten har nämligen visat, att, då det gällt större restantier af detta slag, vederbörande understundom afsiktligt hafva underlåtit att fullgöra sin betalningsskyldighet för att under indrifningstiden bereda sig bankränta å restantiesumman till vida högre belopp än den föreskrifna indrifningsafgiften.

Såsom hufvudsakligt motiv för sin framställning har motionären anført, att den fjärdingsmannen nu tillkommande ersättning för indrifningen af ifrågavarande restantier är alltför ringa att ens tillnärmelsevis utgöra skälig godtgörelse för det därmed förenade arbete och besvär. Sanningen af detta påstående torde svårigen kunna jäfvas. Särskildt i de vidsträckta, glest befolkade kommunerna äro indrifningsgöromålen för fjärdingsmännen synnerligen betungande. Ofta nödgas fjärdingsmannen flera gånger besöka de skattskyldiga; och mången gång kommer han ej i åtnjutande af någon som helst ersättning för sitt besvär. Frånsedt de talrika fall, då restantier på grund af afflyttning eller bristande tillgångar icke kunna indrifvas, lærer det ock understundom inträffa, att de skattskyldiga vid likvid af restantierna vägra att erlägga den för dem förhatliga indrifningsafgiften eller uppborndsprovisionen, hvilken då, i händelse utmätningens tillgångar saknas, ej kan utkrävas. Härtill kommer, att fjärdingsmannen i de fall, då utmätning af honom verkställes, är pliktig att själf godtgöra det vittne, som därvid författningsenligt skall närvara.

Den omständigheten, att, såsom förut angifvits, ett ej ringa antal kronofogdar f. n. själfmant afstå sin andel i indrifningsafgiften och uppborndsprovisionen åt vederbörande fjärdingsmän, talar i sin mån för bifall till den af motionären gjorda hemställan.

Äfven ur den synpunkten, att fjärdingsmännen hafva att utan särskild godtgörelse fullgöra bestyr, som afse rena statsändamål, synes det ej obiligt att, sedan nu fögderitjänstemännen få anses hafva blifvit tillförsäkrade en ej ringa löneförbättring, låta fjärdingsmännen, då de i sista hand indrifva restantier af ifrågavarande slag, oafkortadt erhålla den föreskrifna indrifningsafgiften eller uppborndsprovisionen.

På sätt de förut lämnade sifferuppgifterna utvisa, blefve det tillskott, af hvilket fjärdingsmännen härigenom skulle komma i åtnjutande, ej synnerligen stort. Efter fördelning å hela antalet fjärdingsmän i riket — hvilket vid 1905 års början utgjorde 2,779, däraf enligt tillgängliga uppgifter ej mindre än 965, åtnjoto en aflöning af högst 50 kronor och 793 en aflöning af

mellan 50—100 kronor — skulle nämligen af tillskottet å hvarje fjärdingsman belöpa sig högst 6 å 7 kronor. Den af motionären påyrkade ändringen skulle dessutom möjligen hafva till följd, att fögderitjänstemännen framgent komme att i större omfattning än f. n. är fallet själfva ombesörja indrifningen, hvarigenom tillskottet till fjärdingsmännen blefve än mindre.

Emot den ifrågasatta ändringen torde hufvudsakligen kunna invändas: att vederbörande fögderitjänsteman, såsom ansvarig för redovisningen af de restantier, fjärdingsmannen har att indrifva, och för den skada, som af hans fel eller försummelse kan vållas, bör af sådan anledning äga andel i indrifningsafgiften och uppbördsprovisionen;

att det med ändringen afsedda ändamålet, att fjärdingsmännen därigenom skulle tillföras någon ökning i inkomster, ej komme att ernås, enär kommunerna säkerligen skulle vid aflöningsens bestämmande taga hänsyn till tillskottet i inkomster;

och att, hvad särskildt anginge de kommunala och därmed likställda restantierna, det vore principiellt oriktigt att låta de enbart af staten afiönade fögderitjänstemännen utan någon godtgörelse taga befattning med indrifning af dylika slags medel.

I först nämnda hänseende vill utskottet emellertid erinra, att fögderitjänstemännen f. n. utan särskild godtgörelse bära ansvaret för andra af fjärdingsmännen indrifna medel, såsom böter m. m. Erfarenheten torde ock bestyrka, att kronofogdarna, hvilka hafva att pröfva de till fjärdingsmän utsedda personernas lämplighet till befattningen, i ytterst sällsynta fall hafva åsamkats någon förlust till följd af fjärdingsmännens handhafvande af restantieindrifningen.

Skulle ock i en och annan kommun den till fjärdingsmannen nu utgående aflöningen komma att nedsättas på grund af det tillskott i inkomster, som den ifrågasatta ändringen skulle för honom medföra, torde dock i fråga om flertalet kommuner ändringen otvifvelaktigt föranleda någon, om ock obetydlig, ökning i inkomster för respektive fjärdingsmän.

Hvad åter angår den sist omförmälda invändningen, förefinnes å andra områden motsvarighet till det påpekade förhållandet. Så hafva t. ex., på sätt förut omnämnts, fjärdingsmännen, ehuru aflönade enbart af kommunerna, att utan särskild ersättning fullgöra bestyr, som afse rena statsändamål.

I händelse den påyrkade ändringen kommer till stånd, blir däraf en följd, att i de fall, då fjärdingsmän i och för indrifningen af restantier verkställa utmätning, de, i motsats till hvad f. n. är fallet, komma att gå förlustiga andel i indrifningsafgiften och uppbördsprovisionen, hvilken i så fall oafkortad kommer att tillfalla de fögderitjänstemän, som, efter det utmätningen verkställts, hafva att ombesörja försäljning af det utmätta godset m. m. Då

emellertid dessa tjänstemän härvid åsamkas ej ringa kostnader för resor och dylikt, innebär detta förhållande enligt utskottets förmenande ingen obillighet.

Vid pröfning af skälen för och emot den af motionären åsyftade ändringen har det synts utskottet, som om fullgiltig anledning förefinnes att med förut angifna begränsning till förhållandena å landet tillstyrka motionerna, hvilka enligt utskottets förmenande äro uttryck för ett å landsbygden sedan länge och allmänt närdt önskemål.

Utskottet anser sig böra särskildt erinra, att det i samband med genomförandet af den utaf utskottet sålunda tillstyrkta ändringen synes böra tagas under ompröfning, huruvida och i hvad mån till följd däraf de förut återgifna, af motionerna ej berörda stadgandena i kungl. kungörelsen den 22 oktober 1886 angående uppbörd af afgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter ock böra i nu förevarande hänseende underkastas förändring.

Slutligen har utskottet haft under öfvervägande, huruvida den omständigheten, att vid fastställandet af den för kronofogdar nu gällande löne-reglering bland aflöningsvillkoren upptagits, att af dittills utgående sportelförmåner skulle bibehållas, bland andra, »andel i böter för försummelse att i behörig tid erlägga påförda utskylder» samt »provisioner för uppbörd och redovisning af kommuners eller enskilda inrättningsars afgifter eller utaf medel af än mera enskild natur», lämpligen bör föranleda, att den af utskottet tillstyrkta ändringen ej bringas i tillämplighet förr än i samband med ny reglering af fögderitjänstemännens löneförhållanden.

De under hösten 1908 för biträde inom civildepartementet med fögderiförvaltningens omorganisation tillkallade sakkunniga hafva i ofvan omnämnda promemoria af den 10 oktober 1908 såsom sin mening uttalat, att de sportelförmåner, som vid senast verkställda löne-reglering för fögderitjänstemännen tillförsäkrats dem att fortfarande uppbäras, ej torde kunna indragas eller reduceras utöfver hvad vid sagda tillfälle ägde rum utan medgifvande af tjänstemännen själfva, hvadan en förändring beträffande sportelinkomster, som vid nämnda tidpunkt utginge, ej torde kunna äga rum i annan mån, än för så vidt ifrågavarande tjänstemän inginge på ny lönestat, enligt hvilken de vore eller blefve underkastade, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i de extra inkomster, som åtföljde tjänsten.

Under erinran, att i Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års Riksdag angående löne-reglering för fögderiförvaltningen bland aflönings-

villkoren upptagits förbehåll af sist angifna slag, vill utskottet framhålla, att — oafsedt huruvida den omständigheten, att genom den ifrågasatta ändringen vederbörande fögderitjänstemän icke beröfvats rätt till åtnjutande af indrifningsavgift och uppbördsprovision i den mån de själfva i sista hand verkställa indrifningen af restantier, kan anses utesluta rätt för kronofogdarna att å samma ändring grunda anspråk å vederlag för mistade sportelinkomster — Riksdagen i allt fall har i sin hand att fästa enahanda förbehåll vid beviljandet af den löneförbättring, som i händelse af afslag å Kungl. Maj:ts ofvannämnda proposition torde komma att år för år tillerkännas dessa tjänstemän, intill dess frågan om fögderiförvaltningens omorganisation vunnit sin slutliga lösning.

Vid nu antydda förhållanden synes det utskottet, som om tillämpligheten af den utaf utskottet tillstyrkta ändringen ej behöfver göras beroende af ny reglering utaf fögderitjänstemännens löneförhållanden.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Andra Kammarerna, i anledning af förevarande motioner, ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om sådan ändring i gällande bestämmelser angående indrifningsavgiften för resterande kronoutskylder samt sådana utskylder och avgifter eller sammanskott af menigheter, som enligt gifna stadganden skola uppbäras och redovisas af dem, som uppbörden af utskylderna till kronan åligger, äfvensom angående uppbördsprovisionen vid indrifning af kommunalutskylder, församlingsavgifter till prästerskapet och vägskatte-medel, som ej uppbäras i samband med kronouppbörden, att nämnda avgift och provision må på landet oafkortade tillkomma den, som i sista hand verkställer indrifningen.

Stockholm den 9 mars 1909.

På utskottets vägnar:

BROR PETRÉN.